

UNIVERZITA KARLOVA

STANOVISKO OMBUDSMANKY UK

K PODNĚTU 1/2023

Zpracovali:

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D., ombudsmanka UK

X

X

X

Praha 6. března 2023

Obsah

I.	Úvodní část.....	3
II.	Popis svědectví.....	5
A.	<i>Obsah podnětu 1, 2 a 3 (dále jen P1, P2 a P3).....</i>	<i>5</i>
B.	<i>Svědectví potvrzující obsahy podnětů 1, 2 a 3</i>	<i>7</i>
C.	<i>Vyjádření X a Y</i>	<i>13</i>
D.	<i>Svědectví nepotvrzující obsah podnětů 1, 2 a 3</i>	<i>17</i>
III.	Hodnocení obsahu svědectví.....	21
IV.	Stanovisko	27
V.	Doporučení.....	28

I. Úvodní část

Dne x 2023 přijala ombudsmanka UK podnět dvou stávajících studentek UK a jedné bývalé studentky. Předmětem podnětů byly nevhodné sexuálně podmíněné projevy chování a zneužívání asymetrického mocenského postavení mezi vyučujícími a studujícími. Za objekty podnětu byli označeni dva akademičtí pracovníci UK. Jmenovitě mělo jít o X a Y. Uvedené projevy chování se měly objevovat v letech [REDACTED], a to při výuce, výjezdních kurzech, dalších odborných setkáních stejně jako ve volném čase studentek a akademiků.

Předmětem tří podnětů, které jsou chápány jako primární, jsou různé projevy níže uvedeného chování. Konkrétně jde o:

- nevhodné poznámky a komentáře směrem ke studentkám a jejich chování,
- osahávání, vyhledávání fyzických kontaktů se studentkami,
- sexuální nátlak,
- navazování nevhodných vztahů se studentkami,
- zneužívání mocenského postavení,
- navazování nezvykle familiárních přátelských vztahů, nabídky k tykání,
- zvyhodňování oblíbených studujících,
- vytváření toxického pracovního a studijního prostředí,
- rozvracení kolektivů studujících,
- nadměrná konzumace alkoholu a aktivní vybízení k jeho konzumaci stran vyučujících.

Obdržená svědectví se na základě prvního posouzení jevila jako závažná. Indikovala znaky dlouhodobosti, systematičnosti a do jisté míry také organizovanosti. Svědectví navíc popisovala další nepříznivé projevy v chování jmenovaných akademiků, konkrétně zjevnou absenci náhledu na jeho nevhodnost, bagatelizaci předchozích stížností studentek ve vztahu k X, stejně jako projevy bossingu. Podnět rovněž překonával hranice samotné fakulty, xxx.

Postup řešení podnětu

Dne x byla s obsahem primárních podnětů seznámena x, která byla současně informována o navrhovaném postupu řešení, resp. o uvažovaném zřízení poradní komise, která by daný podnět měla prošetřit.

Ombudsmanka UK neprodleně požádala rektorku UK, prof. MUDr. Milenu Králíčkovou, Ph.D., o zřízení poradní komise, která měla v daném podnětu uskutečnit šetření.

O podnětu byla rovněž xxx informovaná xxx.

Poradní komise

Komise byla ustanovena jako čtyřčlenná ve složení (abecedně): x, y. Předsedkyní komise byla ombudsmanka UK, PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D. Stálým hostem komise byla x.

Komise se zaměřila na tyto činnosti:

- sběr a analýzu svědectví k podnětu,
- definování a hodnocení skutkového stavu věci,
- formulaci doporučení k řešení podnětu pro vedení univerzity, fakulty a primární podavatelky.

Komise se za dobu šetření podnětu sešla sedmkrát, a to v těchto termínech: 27.1., 1.2., 10.2., 20.2., 24.2., 27. 2. a 3.3.

Sběr svědectví

V průběhu šetření podnětu bylo získáno svědectví od 68 fyzických osob (více viz Tab. 1 níže). Svědectví byla získávána prostřednictvím osobních schůzek se svědky/němi nebo na základě emailové korespondence. Některá svědectví mají anonymní povahu.

	Počet svědectví
Primární podavatelky	3
Studující	39
Absolventi	12
Akademici (objekty podnětu)	2
Pracovníci/ice (x)	7
Anonymní svědci/kyně	5
CELKEM	68

Tab. 1 Počet svědectví v jednotlivých kategoriích svědků

Mezi další důkazní materiály byly zařazeny následující podklady: genderový audit provedený na sklonku roku xy, vyjádření kolektivní podpory pro akademiky (signatura od 46 studentů a absolventů x), záznamy z vyjádření s akademiky, doplnkově také články zveřejněné k dané kauze v xxx dne xxx.

II. Popis svědectví

A. Obsah podnětu 1, 2 a 3 (dále jen P1, P2 a P3)

1. **P1** se týká období let [redacted] a studia xxx a plyne z něj, že X se měl dopustit následujícího jednání. Na konci [redacted] **měl studující nabízet sex**. Konkrétně, po necelém měsíci studia se v prostoru před xxx, který provozuje Y, měl studující zeptat, jestli má staršího muže a když je prý na starší muže, jestli by něco nebylo. Dále měl naznačit, že kdyby měla studující zájem, mohli by se soukromě sejít. Později ten večer měl ještě přes kabát sahat studující na zadek. Následně v průběhu akademického roku se měl chovat korektně až chladně. Dále bylo uvedeno, že X běžně má **sexuálně podbarvené poznámky na studentky**. Zejména jde o familiární oslovování, lichotky, jak to studentkám sluší, že jsou hezké holky atd., ale vyskytly se i při výuce poznámky jako „*Vy byste se vyprasila na [redacted] [redacted] nebo „Koukám, co to máte na těch nadrech“ (za přívěšek), „Mám pro vás slabost“, u zkoušky „Vy jste mě překvapila, že umíte i přemýšlet“ apod. V červnu [redacted] během státních závěrečných zkoušek měl X komentovat poprsí studentky. V souvislosti s výsledky jedné ze zkoušených studentek se vyjádřil, že „to bylo o prsa korejské ženy“. S xxx pak žertovali, jaká prsa má jiná (u zkoušky nepřítomná) studentka oboru, která je zároveň xxx.*
2. Dále bylo popsáno, že u X je **časté kontaktní chování** – vzetí za ruku, pohazení po rameni, sahání na vlasy.
3. Studující dále popsala, že měla zkušenost s nevhodným chováním podřízeného X, a to Y. V xxx [redacted] X **na toto chování upozornila**. Ten se měl omluvit „xxx“, nicméně měl studující přesvědčovat, aby jeho kolegu nepoškozovala a nakonec „řekl, že neví, co by s tím měl dělat a rozhovor ukončil s tím, že „*má plný močák a už opravdu musí jít.*“
4. Dále studující uvedla, že v xxx [redacted] se měla její spolužačka vyjádřit, že **má poměr s X, a proto si může dělat, co chce**. Podle jejích slov měla od víkendového kurzu v xxx poměr s X. Scházeli se až do února, kdy poměr ukončila, ale vyhrožovala vyučujícím kompromitujícími zprávami a sbírala tak výhody při studiu nejen u něj, ale i u jeho kolegů. X jí měl např. napsat „*ty jsi jediná prcatelná*“. Tato studující vše popřela. Nicméně informace se v ročníku rychle rozšířily a vedly k silné demotivaci ke studiu, u některých až k ukončení studia.
5. **P3** týkající se X, byl podán studující a týkal se stejného období, v němž mělo dojít ke konkrétnímu **sexuálně motivovanému útoku**. Studující popsala, že na „xxx“, které se odehrálo xxx, přijel X hned první den odpoledne s tím, že další den ráno proběhne přednáška, kde představí xxx, xxx. Ten samý večer se konal xxx, kde se mohli studenti mezi sebou lépe neformálně poznat. Studující stála v kroužku s několika dalšími spolužačkami, které jsem ten den poznala, když se X měl ke skupince připojit a stoupnul si na místo vedle jí. I přesto, že byl očividně podnapilý, konverzace byla nejprve příjemná a zajímavá. Mluvil o oboru xxx a o zážitcích, které při výzkumu zažil. „*Přitom mi nenápadně položil ruku na zadek, kde mě začal hladit. V první chvíli jsem strnula a nevěděla co dělat, když jsem se však vzpamatovala, přešla jsem na jiné místo ve skupině, tak, abych nestála vedle něj.*“ Následně, po nějakém čase se znovu ocitla na místě vedle X. V jednu chvíli X začal rukou zajíždět zezadu do kalhot, studující mu ruku vyndala. Měli být sami, protože spolužačky, které v tuto chvíli v naší skupince zbývaly, odešly s tím, že jdou na pokoj pro další pití a že se brzy vrátí. Studující dotyky odmítala, proto se přesunula přímo k xxx, aby oba byli více na očích a postavila se čelem k němu, „*aby mi už na zadek sahat nemohl*“. Chvíli si povídali, „*brzy se mi však snažil rukou dostat do kalhot a pod kalhotky zepředu. Ruku jsem mu znovu vyndala*

se zavrtěním hlavou a slovy nesouhlasu. Nesnažil se na mě nechat ruku násilím, posunky se mě však snažil přesvědčit, abych si to rozmyslela. V tu chvíli se vrátily moje spolužačky, a já je pod záminkou, že se chci projít, odvedla stranou a vše jim řekla.“ Následně jedné z nich brzy začalo být nevolno, proto se rozhodly odvést ji na pokoj. S X si popřáli dobrou noc. Nicméně, když odcházela z pokoje, kde se rozloučila se spolužačkami, aby se dostala na chatku, ve které spala (xxx), viděla, jak ní X čeká pod schody u východu z budovy. Podle studující se slovy „*Tak a co my tady spolu? Půjďme ke mně?*“ mě vedl chodbou k jeho pokoji. V tu chvíli jsem se opravdu bála, že začne být násilnický. Nechala jsem ho vejít do pokoje jako prvního a na jeho otázku „*Půjďme spolu spát?*“ jsem odpověděla, že on půjde spát sem (do svého pokoje) a já k sobě xxx. Zhasla jsem světlo, zavřela jsem za ním dveře pokoje zvenku a utekla ven. Následující ráno jsem ho potkala cestou na snídani, kde nám se spolužačkami popřál dobré ráno, jako by se předešlou noc nic nestalo.“

6. Studující popsala, jak se velkou část prvního semestru s tímto **zážitkem vyrovnávala** a jak ji bylo velice nepříjemné potkávat X na fakultě, i když jen letmo. Od jeho odjezdu z xxx spolu nemluvili, pouze se zúčastnila dvou jeho přednášek, jež měl v rámci xxx. Z různých zdrojů se postupem času dozvídala, že **v žádném případě není jediná**, na kterou během svých let na fakultě něco takového zkoušel. Jak dál uvedla, „*tato zkušenost, kterou jsem s X měla, ve mně bohužel vzbudila zásadní nechuť k případnému x studiu x, o kterém jsem předtím vážně uvažovala a donutila mě nahlížet na akademické autority s nedůvěrou.*“
7. Jednání Y bylo popsáno v **P1** (viz výše, který popisoval i nevhodné chování X). **P2** také popisuje jednání Y. Pokud jde o popis jednání X z prvního podnětu, studující uvedla, že X s ní navázal **toxický, manipulativní vztah**. Podle studující během tohoto vztahu, který považovala z jeho strany za přátelský a důvěrný, dlouhodobě zneužíval toho, že „*do něj byla zakoukaná*“. Konkrétně, od xxx do xxx se ji měl opakovaně snažit přesvědčit k sexu, dotýkal se jí a líbal, chtěl ji fotit, vyptával se na informace o jejím sexuálním životě, manipuloval s ní a snižoval ji sebedůvěru a za zády se jí opakovaně vysmíval. Studující uvedla, že to, „*že překračuje nejen fyzické hranice, ale že mě také psychicky trápí, velmi dobře věděl, a přestože v rámci přednášek i zkoušení se choval vždy korektně, jeho soukromé chování velmi negativně poznamenalo mé studium.*“ Vše (s výjimkou každotýdenního pomrkávání na pozdrav) se odehrávalo mimo běžnou výuku – převážně na večírcích a po nich, ale také na xxx, které on a X pořádají.
8. Zároveň studující uvedla, že **v téže době se paralelně stejným způsobem choval vůči jiné studující**, které se shodly na řadě podrobností, jakými způsoby měl studující X manipulovat, čím lichotil, jak získával důvěru. Často si citovaly celé průpovídky, které jim říkal. On sám měl připustit, že „*měl během své pedagogické kariéry pletky s osmi dalšími studentkami.*“ Choval se tak, že „*zve studentky uprostřed noci na své pracoviště xxx, které využívá jako místo k sexuálnímu sblížení. Sexuální predace se přelévá z fakulty i na akademické pracoviště X a Y na xxx, kam si po pracovní době oba zvali studentky na intimní schůzky – např. mě tam Y zval s tím, že tam „bychom se pobavili jako dospělí lidé“, tedy na pohovce v jeho pracovně*“.
9. **P2** podrobně **popisuje chování X vůči jeho studentce**, od geneze vztahu, až po jeho ukončení. Kvůli rozsáhlosti je popsán jen v podstatných bodech. K prvnímu sexuálnímu podmíněnému kontaktu mělo dojít na xxx. V průběhu dne se „*pilo pivo, povídalo se a bylo to příjemné. K večeru začali lidé postupně odcházet, nakonec jsme tam zůstali jen já s jednou spolužačkou a Y. Bavili jsme se o škole, historii, cestování atd. Nic, z čeho by se měl mít člověk jakkoliv na pozoru. Okolo půlnoci odjela spolužačka a já na x zůstala, protože jsme si měli s Y co říct. Měla jsem v něj důvěru a neměla jsem důvod se čehokoliv obávat. ... Y mi dotočil další pivo, dál jsme se bavili. V místnosti před východem ven byla sedačka, na kterou mi ukázal, abych si k němu sedla. Přišlo mi to divné, a tak jsem to odmítla. Po nějaké*

době navrhnul, abychom se přesunuli k němu do kanceláře, že to bude pohodlnější. ... V kabinetu mi nabídnul tykání, z čehož jsem byla v rozpacích. Dále jsme si povídali, měli jsme hodně společných témat. Bavili jsme se o skautingu, o rodině, o hudbě. Pak jsme si pustili písničky a on se zeptal, jestli bych si s ním zatancovala. Byla jsem už hodně opilá a brala jsem to jako srandu. Během tance mě políbil na tvář a čekal, co bude dál. Tuhle část už mám trošku v mlze, nedokážu určit, jak dlouho to trvalo. Pak si pamatuji, že jsme si sedli na křeslo u něj v kanceláři a on mi sahal na prsa a pokoušel se mě líbat. Líbání jsem mu několikrát opětovala, ale nechtěla jsem nic víc, a říkala jsem mu, že si nemyslím, že je to dobrý nápad. Začal mi rozepínat kalhoty tak jsem mu chytla ruku a několikrát zopakovala, že to nejde, že mám přítele a odmítala jsem to. Ptal se, čeho se bojím a říkala jsem mu, že je můj učitel, že to nejde. Pak mi dal ruku do kalhotek. Mluvil u toho dost sprostě a popisoval, co by všechno chtěl dělat. V tu chvíli jsem nevěděla, jak reagovat. Když skončil, choval se jakoby nic. Byla jsem z toho v šoku, ale zároveň jsem v opilosti nijak nezareagovala. Potom jsme si dál povídali a kolem 5 ráno jsme z x odešli.“

10. Následně nedocházelo ke komunikaci, potkali se ale na xxx. Došlo k tomu, že se políbili, následně se opakovaně sešli. Podle jejího svědectví v té době jedna starší spolužačka vyprávěla, že jí kamarádka **varovala před X a Y, ať si na ně dá pozor, že to každý rok na někoho zkouší**. Studující měla X obhajovat. V tu dobu se jí taky doneslo, že Y měl vztah s jednou studentkou, jí ale tvrdil, že ho pronásleduje, že jí dělal manželskou poradnu a že jsme, jakožto naše generace, hodně konzervativní. Pochopila to tak, že ho odmítla. Následně popisuje různé schůzky a komunikaci. Upozorňuje, že na schůzkách Y pil alkohol. Např. popisuje, že „na vánočním večírku, kam pozvali náš ročník na x ... jsem mu v kuchyňce řekla, že takhle to dál nejde a že budeme jen přátelé. Řekl, že to chápe, že mi nechce zasahovat do vztahu, a já to tak brala. **Ten večer sahal X moji kamarádce na zadek**. Y trval na tom, že mě a kamarádku doprovodí. Jí jsme doprovodili na x, on se mnou jel na x, kam mi ale k metru přišel přítel, tudíž Y zůstal na peróně. Bylo to divné, byl hodně opilý.“
11. Stále udržovala s Y vztah a komunikovali. Popisuje, že po jedné další schůzce došlo k „divné věci“. Měli jít „na xxx, venku byla fakt zima. Povídali jsme si a **pak se mě snažil přemlouvat k sexu**. Tvrdil, že kdokoliv by nás viděl, tak by si to stejně myslel a že teda není důvod, proč to neudělat. To jsem odmítla. Rozložil sedačku ve své kanceláři, ze skříně na ni hodil látku a předpokládal, že k něčemu dojde, řekl, že má kondom. Tvrdil, že jsme dospělí. To jsem odmítla. Hledala jsem v něm někoho, s kým se můžu bavit o některých tématech, o historii, o hudbě, s kým je mi dobře. Ale nehledala jsem sexuální vztah. Pochopil, že nic nebude. Pak jsme jen seděli a povídali. Doprovodil mě na metro. Řekla jsem si, že už s ním na xxx nikdy nepůjdu. **Kdykoliv mě někdo zval na akci x tam, sevřel se mi žaludek. Od té doby jsem tam nebyla a zřejmě ani nebudu.**“
12. Dále studující popisuje, jak se dozvěděla, že Y měl paralelní vztah s jinou studující, jak záležitost rozebíraly. Na závěr uvádí, že „**celkově mi tahle věc hodně zkazila x studium a pokud bych neměla již splněné státnice, zřejmě bych školu ukončila**. Přestože jsem se chtěla oboru dál věnovat, bez náklonnosti k Y a X to možné nebude. Celkově mám problém psát diplomovou práci, protože mi to všechno připomíná studium. Místo předmětu oboru s kamarádkou akorát řešíme, kdo s kým co měl a celkově nám to hodně zničilo dojem z oboru.“

B. Svědectví potvrzující obsahy podnětů 1, 2 a 3

Ombudsmanka obdržela potvrzující svědectví od 37 fyzických osob v kategoriích svědků uvedených v Tab. č. 1.

1. Řada svědectví upozorňuje na **fyzický kontakt mezi vyučujícími a studujícími**, a to i kontakt zjevně nevyžádaný. Svědectví se týkají jak X, tak Y, přičemž je popisováno zejména nevhodné chování X, a to i jako chování nátlakové, např. nevyžádané dotečky a polibky, osahávání, dokonce natlačení na stěnu apod.

„Na třetím x, co jsem byla v x, tak obecně většina kolegyně nějak řešila pana X i Y, jak se chovají a co dělají. Znovu byli opilí a v opilosti se dotýkali a flirtovali s některými kolegyněmi. ... Byla jsem u několika rozhovorů, kde některé kolegyně popisovaly, že pan X se dotýkal jejich pozadí, že pan X je přemlouval.“¹

„S těmito vyučujícími jsem byla na výjezdu během svého x studia, přičemž se mnou, a ještě jednou spolužačkou konstantně oplzle flirtovali. Když byl závěrečný večírek, X se mnou chtěl opakovaně tančit (neptal se, rovnou mě chytil za ruce), dávala jsem najevo (stejně jako v předchozích dnech), že nemám zájem. X mě pak později během toho samého večera v opilosti natlačil na stěnu, přičemž jsem zareagovala tak, že jsem ho odstrčila. Tím to pro mě skončilo.“

„Celá situace se vyhroutila na tanečním parketu, kde se ke mně přidal při tanci, znovu mě "oddělil" od spolužáků, a když mě dotlačil do vzdálenějšího koutu od ostatních, chytil mě za boky a velmi agresivně mě na sebe přirazil, držel mě na sobě a začal se o mě třít. Cítila jsem jeho erekci. Vší silou jsem ho od sebe odstrčila, byla jsem velmi rozrušená a řekla jsem mu, že mě nezajímá, že je můj xxx, že teď mám právo mu dát facku. Úplně zbrunátněl v obličeji, řekl mi, že tohle ještě nezažil a velmi vztekle ode mne odešel. ... Nechtěla jsem ani odejít z večírku sama na pokoj, bála jsem se, abych ho někde nepotkala nebo aby na mě někde nečekal.“²

„Mladší studentky mi bezprostředně vyprávěly o dotycích, které jednoznačně odmítly a jejich odmítnutí bylo definováno jako hysterie. A osobně jsem viděla, jak si vynutil polibek na rozloučenou a studentce, která nevěděla, jak odmítnout, vstrčil jazyk do úst. Byla z toho šokovaná a absurdně řešila, zda "si za to nemohla sama". Nemohla.“³

„[na jiné pozdější akci] došlo k jakési nabídce sexu (nebrala jsem ji ale jinak vážně, i vzhledem k opilosti X). X se mě zeptal, zda „bych s ním nešla“ ... Když jsem se ho zeptala, co by na to asi řekla jeho manželka, odpověděl, že „je s tím v pohodě“ ...“⁴

2. Často se ve svědectvích **opakuje motiv alkoholu a jeho nadměrné konzumace** ze strany X a Y. Některá svědectví popisují, jak se měl X opít „skoro do omdlení“,⁵ či Y „vlát“ prostorem⁶.

„Nejsem puristka a nemám problém ani s, řekněme divočejší, zábavou, byť ji sama aktivně nevyhledávám. Nicméně opít se se studenty a před studenty do "vytuhnutí" jsem považovala za problematické od první zkušenosti. Pro pana X to bohužel byl

¹ Svědectví č. 4

² Svědectví č. 19

³ Svědectví č. 20

⁴ Svědectví č. 44

⁵ Svědectví č. 5

⁶ Svědectví č. 9

podle mého pozorování každovečerní standard. Druhý den byl vždy schopen přednášet. Ale můj respekt vůči němu utrpěl povážlivé trhliny.“⁷

„... studovala jsem na katedře x v letech x a bohužel praktiky pití alkoholu a následného využívání studentek si nešlo nevšimnout. Bylo to takové veřejné tajemství, o kterém ale nikdo nemluvil, protože každý chtěl zápočet a školu dodělat.“⁸

3. Některá svědectví upozorňují na **nevhodné poznámky ke vzhledu a chování**, či jinak sexualizované verbální projevy, a to zejména ze strany X.

„Za nepříjemné jsem považovala vánoční večírek na fakultě. Pan X jedné kolegyni přes celou třídu řekl „Co to máte na těch nadrech?“ Slovo nadra zdůraznil a ukazoval na prívěšek, který měla. Byla v rozpacích a nevěděla, co myslí, znovu se ptala a on znovu otázku položil s oním důrazem. (...) Otázky a poznámky na poprsí se objevovaly i v hodině, kdy pan X říkal jedné kolegyni, zda by se vyprсила apod. V důsledku těchto poznámek celý semestr jsem se spíš stranila akcím, kde se pije a je tam nějaký větší kontakt s panem X a také jsem byla nervózní při ústní zkoušce u X. Zkouška mi přišla neadekvátní, pan X chválil a upozorňoval několikrát na můj vzhled, vyptával se, jak se mám v mnohem větší míře než bylo normální. (...) Během hodin si také vybavuji několik poznámek pana X o zesměšňování žen, MeToo, o tom, že nemůže ani ženě otevřít dveře. Vnímala jsem to jako nepochopení problematiky sexualizovaného násilí a následné zesměšňování obětí/žen.“⁹

„Byla jsem svědkem toho, když se detailně vyptával studentky na kojení, bylo zjevné, že je jí to maximálně nepříjemné. Zaznamenala jsem poznámku k jedné, z pohledu pana x nejspíš nikoliv dostatečně pohledné, studentce, že ona je aspoň chytrá.“¹⁰

„...běžně však docházelo k lichotkám, komentáři mého vzhledu, pozastavování se nad tím, jak mi to sluší, a tak dále, což mi nebylo příjemné, a byl to důvod, proč jsem komunikaci s x popisovala blízkým jako náročnou - vyžadovalo ode mě ono balancování mezi tím, abych se chovala vstřícně, a abych si jej zároveň nepustila příliš k tělu ...“¹¹

„Překvapilo mě, že X má, narozdíl od přednášek pro dálkaře, celkem často sexistické poznámky, například o postavách studentek, kdo je pěkná lolitka, či jaký student je gay.“¹²

4. Několik svědectví popisuje **navazování a udržování intimních vztahů**, a to zejména ze strany Y, mnohdy za přispění alkoholu. Nabídky sexu dávaly jak X, tak Y.

„...jsem mluvila s Y. Choval se důležitě, nechal si ode mě říkat “x”, ale postupem večera byl víc přátelský. Bohužel jsem se s ním hodně opila, a ačkoliv nebyl a není můj typ a brala jsem ho jen jako učitele, kterému jsem vykala, tak jsme měli sex. Už v jeho průběhu mi bylo hrozně trapně, ale nezastavila jsem to. Následně jsem se tolik styděla,

⁷ Svědectví č. 20

⁸ Svědectví č. 24

⁹ Svědectví č. 4

¹⁰ Svědectví č. 20

¹¹ Svědectví č. 45

¹² Svědectví č. 37

že jsem se rozhodla se x nevěnovat a změnila jsem si téma bakalářky ... [na pozdější školní akci] ... Šly jsme tedy zpátky do baru, kde se k nám přidal Y. Nebyla jsem ráda, že budeme nocovat u něj, ale už jsem byla hrozně unavená a venku mrzlo. Oně spolužačce jsem se už dřív svěřila s mou špatnou zkušeností, myslela jsem tedy, že se vzájemně ohlídáme. K mému překvapení. když jsem vyšla z koupelny, tak se již věnovali přede hře a přizvali mě. To jsem odmítla a ujistila se, že spolužačka není příliš opilá, ví, co dělá a chce to... Pak jsem odešla.“¹³

„Už v té době (před 15 lety) bylo pro X typické: sexuálně motivované chování, sexistické narážky, lákání do hotelů, mimo Prahu, na výlety, kdy jeho manželka nebyla doma.“¹⁴

„Na těchto výjezdech bylo záměrné „dostat“ co nejvíce dívek, vybavoval se vždy početnou ochranou, velice častá byla podnapilost a plejáda neadekvátních projevů v chování – např. vtrhl nahý na ženský pokoj studentek (...) Sexuální projevy byly ryzím veřejným tajemstvím, zveřejnění kauzy ji (svědkyni) nepřekvapilo, všichni tehdejší zaměstnanci programu o tom věděli, ona sama ví min. o 4 studentkách, které udržovaly s X poměr“¹⁵

5. Řada studujících v důsledku svých zkušeností s chováním X a Y popsala, že **obor opustila, resp. že to mělo vliv na jejich studium**. Někteří se na základě zkušenosti z x studia x rozhodli nepokračovat v navazujícím x studijním programu x. Jiní se snažili vytvořit si studijní plán tak, aby s X přišli co nejméně do styku. Z důvodu chování dotyčných, zejména X, se pak někteří stranili i společných akcí s ostatními studujícími, zejména večírků. Jednalo se převážně o ženy.

„K oboru jsem ztratila důvěru, bylo mi z obou vyučujících fyzicky špatně a i když mi k dokončení chyběla pouze diplomka a státnice, obor jsem navždy opustila. (...) jejich vliv je tak velký, že pokud bych se x chtěla v ČR věnovat, tak bych s nimi vždy musela potkávat, což již pro mě nepřípadá v úvahu. Z oboru, který měl xxx se stala zástěrka pro grooming a zneužívání moci.“¹⁶

„Z chování především X jsem byla natolik otrávená, že jsem byla ráda, že studuji dálkově. Kromě povinných předmětů jsem si zkrátka nezapsala nic, co vyučoval a obor jsem vystudovala především s jinými vyučujícími.“¹⁷

„Studium jako takové mě bavilo, ale podobné situace (narážky na vzhled, sexuálně laděné poznámky během výuky) mě odrážely od toho, abych se socializovala se spolužáky (kde se neřešilo nic jiného, než co oba vyučující dělají), chodila na neformální akce nebo ještě jednou jela na x. (...) Také mě mrzelo, že někteří kolegové odešli ze studia, protože tato atmosféra se jim nelíbila.“¹⁸

¹³ Svědectví č. 37

¹⁴ Svědectví č. 55

¹⁵ Svědectví č. 55

¹⁶ Svědectví č. 37

¹⁷ Svědectví č. 1

¹⁸ Svědectví č. 4

„Po těchto zkušenostech (sexuálním útoku X a zjištění, že je to běžné chování vůči studentkám) jsem se rozhodla, že na obor x nenastoupím, protože jsem nechtěla, aby úspěch či neúspěch mého studia byl v rukou pana X.“¹⁹

(90. léta) Toto sekundární trauma (sekundární viktimizace ze strany nadřízené, která chránila X) bylo pro mne ještě bolestnější než to, když mi X sahal na přirození. Odcházela jsem s pocitem hloupé coury. Získala jsem později titul x, ale nikdy jsem už v oboru nechtěla pracovat, zvolila jsem si povolání, které bylo nezávislé na osobních kontaktech, sympatiích nebo antipatiích.“²⁰

„Skutečnost, že nikdo z pracovníků x za ta léta nepodnikl kroky, které by mohly směřovat k nápravě, můj pohled na celý studijní obor a jeho pracovníky rovněž jaksí „otrávil“. (...) V současnosti mám studijní plán splněný, už více než rok napsanou zhruba třetinu x práce a studium přerušené. Pomalu jsem se vzdala vyhlídky na jeho řádné zakončení, neboť se k němu necítím příliš motivovaná.“²¹

6. Navazování intimních vztahů se studujícími, tedy **nestandardní vztahy mezi vyučujícími a studujícími** bylo podle některých svědectví spojeno s **nerovným postavením studujících**, nerovnými podmínkami jejich studia. Zejména studentky, s nimiž X a Y navazovali intimní vztahy, se podle některých svědectví těšily výhodám ve vztahu k plnění studijních povinností a příležitostem ke studijnímu a profesnímu rozvoji, jako je např. spolupráce na výzkumných grantových projektech.

„Svědék popisuje také dvojí metr, který aplikoval na studenty, kteří byli v „x“ a ti, co nebyli, uvedené pozoroval u státních závěrečných zkoušek, kdy procházeli studenti, kteří nevěděli zhola nic.“²²

„Svědkyň popisuje situace, kdy X a Y sedí společně nad studijním informačním systémem UK a na základě fotek vybírají dívky, které pojedou na tu či kterou x aktivitu, příp. dostanou pozvánku do jejich kurzů.“²³

„Má spolužačka se X nechala nějakým způsobem přesvědčit a k něčemu mezi nimi zřejmě došlo. Rozmyslela si to ve chvíli, když jí X řekl, že když se s ním vyspí, zařídí, aby absolvovala zkoušku z x.“²⁴

„Následující semestr jsem jela na kurz "x", který také pořádal X. Po příjezdu mi řekl, že je moc rád, že jsem přijela, že se mi musí přiznat, že si schválně vyhledal můj email a napsal mi. Pak mi řekl, že pro tento kurz (x) nemusím odevzdávat žádnou zápočtovou práci, ale že mi kredity stejně dá za to, že jsem přijela. Řekla jsem mu, že kredity nepotřebuji. Nakonec mi je stejně zapsal.“²⁵

„Dostat se k nějaké stáži, či praxi bylo velmi těžké, i když jsem měla již zkušenosti s pamětníky atd. ale příležitost vždy dostaly dvě-tři oblíbenkyň. Pouze jednou mi byl

¹⁹ Svědectví č. 19

²⁰ Svědectví č. 11

²¹ Svědectví č. 34

²² Svědectví č. 56

²³ Svědectví č. 55

²⁴ Svědectví č. 26

²⁵ Svědectví č. 2

nabídnut úkol s přípravou podkladů pro jednu z jeho knih, když s prací nějaké z těch slečen nebyl spokojen. “²⁶

*„Moje zkušenosti jsou z let x. Učitelé měli své favoritky. Y měl myslím čerstvě dítě, tak byl méně nápadný. Na x jsem viděl X hladit spolužačku po boku, x se s XX normálně vodil za ruce a líbal. Přitom všichni tři měli partnerky, o kterých v hodinách mluvily. Bylo to trapný. Obě holky byly také vybrány na stáž v xxx, předbíhaly u zkoušek atd.”*²⁷

7. Některá svědectví popisují, jak navazování intimních vztahů se studujícími vedlo také k **narušování vztahů mezi studujícími navzájem** podle toho, kdo byl v pozici favoritů, resp. favoritek, a kdo ne. Svědectví se shodují, že vyučující X a Y nabízejí studujícím výběrově tykání ještě během studia, tedy před absolutoriem. Zároveň poukazují na časté pomlouvání jednotlivých studujících před ostatními studujícími.

*„Od své diplomantky z r. x jsem se dozvěděl, že ročníky studentů jsou rozděleny na ty, co měli něco intimního s X/Y a neměli. V kolektivech to vytvářelo velké napětí, dělení bylo silně provázáno s výhodami, příp. nevýhodami, které X v tomto kontextu přiděloval.”*²⁸

*„Studovala jsem prezenční studium a brzy jsme se rozdělili na dvě skupiny - jedna skupina holek chodila s vyučujícími do baru, chlubily se stážemi na x, vyprávěly, kam pojedou s vyučujícími na konference, kam je pozvali atp...Při přednáškách je vyučující oslovovali jmény (jména ostatních si vyučující často nepamatovali), reagovali na sebe familiérně. (...) Já jsem byla ve druhé skupině, kde byli kluci z oboru a pár ostatních holek. Po celé studium byla atmosféra mezi námi napjatá.”*²⁹

*„Poté si k nám přisedla jedna z mých spolužaček. Bylo na ní patrné, že je poměrně opilá, následně pak došlo k intimním dotykům mé spolužačky na X, které nevím, zda mu byly nepříjemné, nicméně kdykoli později jsme o této spolužačce mluvili, nevyjadřoval se o ní nijak pozitivně.”*³⁰

*„Překvapilo mě, že VX má, narodil od přednášek pro dálkaře, celkem často sexistické poznámky, například o postavách studentek, kdo je pěkná lolitka, či jaký student je gay. O holkách, co nechtěly na akcích pařit se posměšně vyjadřoval, jak jsou marný a že už chtějí akorát “tlačit kočár”.”*³¹

8. Svědectví ze strany zaměstnanců poukazují na **vytváření špatných a nerovných vztahů mezi pracovníky**, zejména pod vlivem X, který byl ve vedoucích pozicích. Svědectví popisují vytváření klientelistických vazeb. Svědectví se shodují, že nejdříve se chování X jevílo jako přátelské a až později se začalo ukazovat, že je přátelské, jen pokud je vůči X projevována velká loajalita až servilnost. Některá svědectví přirovnávají pracovní prostředí vytvářené X k sektě. Svědectví zároveň poukazují na to, že X přenášel na jiné pracovníky vlastní pracovní povinnosti a připisoval si za ně zásluhy, např. v podobě autorství vědeckých textů či posudků. Ti, kteří neprojevovali

²⁶ Svědectví č. 37

²⁷ Svědectví č. 31

²⁸ Svědectví č. 56

²⁹ Svědectví č. 2

³⁰ Svědectví č. 44

³¹ Svědectví č. 37

„oddanost“, byli v nejistém pracovním postavení. Jedno svědectví poukazuje na podmiňování další spolupráce sexem. I zde vedlo chování X k rozhodnutí nevěnovat se oboru, resp. vědecké dráze.

„Zpočátku jsem hodnotil chování X jako velice přátelské, družné, otevřené a vstřícné studentům. Později v kontextu spolupráce na projektech jsem začal objevovat stinné lidské aspekty X - vyčleňování a pomlouvání těch, co mají jiný názor, nepochlebují, neúčastní se společných aktivit.“³²

„Naprosto běžně pomlouval ostatní lidi před jinými, přitom před nimi se choval jako nejlepší přítel – svědek ho popisuje jako tvrdě amorálního, bezzásadového, nečestného.“³³

„X nechával běžně dělat za sebe pracovní úkoly, pod které se podepisoval – posudky, publikace apod.“³⁴

Svědky zmiňuje extrémní klientelismus, který souvisel s působením X, hovoří o něm a jeho sympatizantech jako o sektě, která udělovala privilegia a škodila těm, kteří je nepodporovali – např. otevřené nabízení pracovního místa, které zastávala v té době svědkyně³⁵

(případ z 90. let) – „Druhý den jsem musela strpět hodně poznámek o své frigiditě (po odmítnutí sexu), spoustu opakujících se nevhodných dotyků a (...) nabídek příští spolupráce, pokud budu „hodná holka“. (...) Nejhorší však přišlo po návratu do Prahy. Asi dva týdny po této události si mě pozvala naše společná nadřízená (...), která mi sdělila, že si pracovníci xxx povšimli jakési tenze mezi mnou a X, například že se mu vyhýbám a podobně. Já jsem se poprvé svěřila s událostmi, které se odehrály v Opavě. Ovšem dostalo se mi spíše studené sprchy, o to bolestnější, že jsem si jí velice vážila. Její reakce byla, že přece k žádnému znásilnění nedošlo, co chci, když nosím minisukně, ale především, že moje práce je pro xxx zcela nahraditelná, zatímco X je vycházející hvězdou, takže naši spolupráci ukončíme.“³⁶

C. Vyjádření X a Y

X

X podal své svědectví před komisí dne x 2023. Na úvod byl seznámen s obsahem dostupných podnětů a svědectví, poté mu byl dán prostor k vyjádření, následovaly doplňující dotazy členů komise.

Svědectví bylo nahráváno, následně byl zpracován stručný protokol. Proti znění protokolu podal X dne x. námitky spočívající v tom, že protokol neobsahuje všechny podstatné informace, a X rovněž požádal o zaslání nahrávky. V reakci na námitky byl X vyzván k zaslání doplňujícího písemného vyjádření. Dne x kontaktoval X ombudsmanku UK prostřednictvím

³² Svědectví č. 56

³³ Svědectví č. 56

³⁴ Svědectví č. 56

³⁵ Svědectví č. 55

³⁶ Svědectví č. 11

svého právního zástupce a opětovně požádal o zaslání nahrávky, která mu byla dne x přes jeho advokáta předána. Do x 2023 komise žádné doplňující vyjádření neobdržela.

1. X připouští, že **je v komunikaci poměrně otevřený** („každého poplácávám“, „jsem takovej celej život, objímám se s každým, pusinkuji každou dámu, ale nemyslím tím ..., někdy stačí podání ruky, každý tohle má jinak, ale nic tím nemyslím“), kategoricky však popírá, že by se dopouštěl sexuálně podbarveného nevhodného chování („kdo mne zná, nejsem fakt žádný predátor, můžete se zeptat ve škole, kolegů“), takové chování se mu hnusí. Je dle svých slov pouze velmi přátelský, po státnicích studentům pogratiuje a „když mi pak skočí kolem krku, asi je doba, že už se to tedy nesmí, ale vůbec vylučuji, že bych měl jakoukoliv sexuální opravdu zle myšlenou, opravdu s tím, že bych chtěl využít situace, že tam bude někdo podnapilý.“ Plán X byl vybudovat obor a domníval se, že se jim to daří.
2. Celá kauza je pro něj velmi trapná, pokud někomu ublížil, **rád by se omluvil nebo to vysvětlil přímo těm dotyčným** (i prostřednictvím komise) a „sešel se s nimi, z očí do očí. Už v roce 2004 jsem byl poučováný, co všechno nesmím, na jednu stranu mi to přišlo až moc, už se nepředělám, ale to neznamena, že bych nesouhlasil tady s tímto jednáním. 100% odsuzuji, aby někdo mohl využívat postavení učitele nebo lékaře, nemám to zapotřebí. Strašně rád bych se omluvil, nevím, co se bude dít, něco bych nabídl těm ženám, ale nemám slov, jak to udělat, jestli je nějaký prostředek...i prostřednictvím Vás“.
3. XXX organizuje X již mnoho let, jejich cílem nebylo nahradit xxx, jednalo se o regulérní seminář zakončený zápočtem nebo seminární prací. Studenti seděli 10 – 11 hod na přednáškách apod., a aby se posléze uvolnili od učení, cca 9 let zpátky začal X zvat na **dobrovolný večerní program** bigbeatové kapely, několikrát proběhla diskotéka.
4. X připouští, že se večer na xxx čepovalo pivo, on sám skoro nepije, i kvůli lékům na spaní, které bere. O půlnoci musí jít spát. Je možné, že si studenti dovezli i nějaký tvrdý alkohol, nekontroloval je, ale sám tvrdý alkohol nikdy nepil, jen pivo, opilost v něm vyvolává úzkosti.
5. Není si vědom toho, že by na **někoho sahal nebo někoho „tahal“ do pokoje**, rovněž k nikomu do pokoje nešel. „Je mi docela hodně let, abych si takto ohrozil kariéru“. Pokud se někoho (fyzicky) dotknul, pak pouze bezděčně, ale popsane jednání je už za hranou. Na xxx se realizoval pouze tanec, kvůli uvolnění, změně atmosféry, stmelení kolektivu. „Třeba tancujeme, ale je to tanec, já v tom nevidím nějakou možnost chtít nějak pokračovat.“
6. XXX již kvůli tomu, co se nyní děje, raději zrušili.
7. Vždy chtěl být učitel, baví ho učit, **vždy si myslel, že je dobrý učitel**, je pro něj velkým zklamáním, co se nyní děje. Již by měl být „morální maják“, mrzí ho, že byl měl vyvolávat atmosféru, ve které by se studenti měli bát nebo by se mstili. Vždy byl studentům k dispozici, pokud potřebovali s čímkoliv pomoci. **Žádný podnět na nevhodné chování se k němu ale nikdy nedostal**. Připustil však, že jej cca před rokem oslovila studentka, která s ním chtěla řešit něco ohledně nevhodného chování (sexuálních návrhů) jiného vyučujícího, doprovázela ho v metru, když jel domů.

Preferuje, pokud jsou tyto věci řešeny oficiálněji. O jiném podnětu nic neví. V tomto případě to vyřešil tak, že u zkoušky bude vždy někdo další.

8. Stížnosti si neumí vůbec vysvětlit a nerozumí tomu, co se nyní děje („*nikomu bych to nepřál*“).
9. Přelomovým obdobím byl dle X covid. Y si otevřel pro studenty xxx. Cílem bylo využít prostor xxx a **stmelit studenty**. X si dal ve xxx 3-4 piva, jinak o tom moc neví, byla to aktivita Y.
10. Covidový ročník studentů byl obecně velmi přátelský, zvali vyučující i do hospody, ale X tam nikdy nešel. „*Možná došlo ke špatnému ročníku, covid, jestli to nebrali tak, že jsme velcí kamarádi...atmosféra se změnila.*“ Zpětně tyto přátelské vztahy hodnotí jako pochybení, nerozumí tomu, proč mu nikdy nikdo nic neřekl, proč nikdo neřekl, že se chovají špatně. Do přátelství přerostly až vztahy s předloňským ročníkem. On sám ale velmi rád vzpomíná na to, když s nimi chodili učitelé do hospody, kolikrát se pak naučili více než v hodině.
11. X **nikdy neměl poměr se studentkou**, ani krátkodobý.
12. X vylučuje, že by mohl existovat jakýkoliv kompromitující materiál (sms, fotografie, videa, emaily).
13. Nechce v žádném případě **ohrozit školu nebo akademii**, protože pro obojí celý život žije.
14. Zcela **vylučuje jakékoliv sexistické komentáře během výuky**. Nikdy nepoužil slova jako „*vyprsit se*“ () nebo „*o prsa korejské ženy*“, nepoužívá ani lechtivé vtipy, je to naprosto pod jeho úroveň. „*Tyhlety komentáře se mi hnusí.*“ Nedělá rozdíly mezi muži a ženami. Tykání nabízí studentům až po státnicích, pokud o to stojí.
15. K xxx uvádí, že na ni působí od roku x, vždy bez jediného problému, bez fluktuace. **Práce je pro něj vším, vytvořili x obor**, přeje si „*dělat strašně moc tu vědu*“. Gender audit na x proběhl v pořádku, nijak do něj nezasahoval. Doporučení se týkala toho, že si zaměstnanci stěžují na nedostatek informací a nejasnosti s financováním. XXX bylo také doporučeno zformalizovat vztahy.
16. O Y neví nic, jsou kamarádi, ale **nesdělují si intimní věci**, nikdy se nebavili o vztazích. Cení si toho, že je Y velmi pracovitý ().

Y

Y podal své svědectví před komisí dne x 2023. Na úvod byl seznámen s obsahem dostupných podnětů a svědectví, poté mu byl dán prostor k vyjádření, následovaly doplňující dotazy členů komise. Svědectví bylo nahráváno, následně byl zpracován stručný protokol. K němu Y vznesl námitky, nicméně do 3.3. 2023 komise žádné doplňující vyjádření neobdržela.

1. Ke vztahům mezi studujícími a vyučujícími Y sdělil, že jsou **obecně poměrně běžné** (nikoliv pouze v intimním smyslu, ale i v rámci přátelské roviny). Ke stmelování kolektivu dochází nejen při výuce, ale zejm. také na blokových kurzech, výjezdech, v rámci exkurzí. Tento trend se Y s X snažili rozvíjet. „xxx obecně bývala kdysi dávno **proslulá navazováním vztahů mezi vyučujícími a studentky**. Míra šance, že se tam sblíží nějaký vyučující s nějakou studující byla daleko vyšší.“
2. XXX byly především výukovým kurzem, který se odehrává ve volnější podobě. Je to také příležitost pro setkání studentů napříč ročníky, nejen daného oboru, ale i skrz fakultu a mimo fakultu.
3. „Pokud se mám vyjádřit ke vztahům (mezi Y a studentkami – pozn.), tak ten náš obor, potažmo ta komunita, je poměrně specifická v tom, že tam **nejdou až tak jasné hranice mezi tím, kdo je vyučující a kdo studující**. Samozřejmě, má to svoje meze, které se snažíme dávat najevo, ale jsou jisté situace, kdy se to pak pravděpodobně nedaří.“
4. Večery na xxx byly ponechány na vůli každého účastníka, „**výuka je od do, pak jaksi se iniciativě se meze nekladou**“, účastníci se chodili projít do x, na turistické výlety... Y většinou trávil večery tak, že si povídal se studenty a studentkami o tom, co se událo za dobu, kdy se neviděli a využíval tento čas také jako prostor pro konzultaci diplomových prací či pro konzultaci problémů, které studenty a studentky trápí.
5. Ke sblížování (se studentkami) docházelo v jeho případě v **přiměřené míře**, dali si např. panáka na baru. Y připouští, že „možná jednou, dvakrát za dlouhá léta“ **došlo k intimnímu sblížení se studentkou**, „patří to k tomu koloritu. Většinou jsem tak nějak ovíněn odešel na pokoj a dotyčná pak třeba přišla.“ Později Y uvedl, že „úplný kolorit jeho života“ to není, ale tak „jednou za 2, 3 roky se to stalo.“ Je to pro něj výjimečná situace daná tím, že žádný vztah nemá, hledá sám sebe, event. hledá partnerku. Někdy je to pouhá příležitost. „Je to kombinace faktorů. Nikdy jsem nikoho neznásilňoval.“
6. Některé vztahy pak pokračovaly i v Praze, a to v omezené míře na bázi písemného kontaktu. „Ale tak samozřejmě jsme se viděli ve škole, držíme profesionální odstup.“ „Když mám být konkrétnější, když jsem si pak s kolegyní psali, tak ona měla zrovna nějaký partnerský problém, tak jsme se do sebe asi trochu zamilovali, ale po dlouhém psaní jsme se každý rozešli svou cestou.“
7. Y dále uvedl, že asi jednou vedl i **paralelní romantické vztahy** s vícero studentkami. „To bylo trochu nepříjemné, protože došlo k situaci, kdy obě slečny se o sobě dozvěděly a začaly spolu si sdělovat své postoje. Oběma jsem napsal, ale s tou jednou kolegyní se mi to zahladit nepodařilo, s tou druhou, se kterou jsme si pak nějakou dobu psali pravděpodobně taky ne.“
8. Y nevnímá jako problém, že **vyučuje, zkouší, vede nebo oponuje diplomové práci i studentkám, se kterými se (jakkoli) sblížil**, snažil se udržet si odstup. Řadu zkoušek zkouší na oboru kolektivně, takže „jaksi tam je aspoň nějaká elementární míra objektivity.“ V některých případech se snažil nehlasovat, nebo pokud byl např. oponent práce, „trochu nenápadně jsem nechtěl být členem komise“.
9. Ve svých vztazích se snažil být diskrétní, aby **neohrožoval fungování komunity**, protože „některé kolektivy vnímají citlivěji, že někoho preferujete víc, než by někdo

někoho preferoval“. Reflektoval, že „to že se to pravděpodobně nedařilo, tak to je špatně.“

10. Připouští sex na pracovišti s bývalou studentkou.

11. Y se považuje za **otevřeného člověka**, i když nikoliv tolik jako X, ten je dle něj velmi kontaktní člověk, který *„řadu věcí říká tak, jak si myslí nebo ho to zrovna napadne. Někdy to možná vyzní trochu nepatřičně. Není v tom nic zlého, kontaktuje prakticky kohokoliv. Není to nic urážlivého. Používá někdy nějaký vulgarismus, když se mu někdy něco nezdá, ale že by někoho adresně urážel, to právě naopak. X je velmi přátelský v tom nejryzejším slova smyslu.“*

12. Y není známo, že by X udržoval intimní vztahy se studentkami, ale o **soukromých věcech se spolu nikdy nebavili**, byť k sobě mají blízko profesně i lidsky.

13. X si je vědom toho, že si na něj kdysi stěžovala studentka, X mu *„někdy něco tak trošku naznačil.“ K dotazu na ukončení studia (studentky) z důvodu nevhodného chování vyučujícího Y sdělil, že „to jsem si uvědomil, to bylo asi s tou kolegyní, která vlastně z ničeho nic, ačkoliv měla prospěch výborný, nebyl studijní problém, pak jsme se dozvěděli, že ukončila studia a studuje na jiné fakultě, zachytil jsem jen tento případ.“*

14. Do **genderového auditu na x nebyl zapojen**, nebyl v žádné focus group, nebyl přítomen ani závěrečné konzultaci agentury s vedením x. Doslechl se nicméně, že *„někteří lidé, kteří poskytovali interview v rámci focus group, byli překvapeni, že tam zasedají lidé, kteří formálně zastávají pozice v xxx hierarchii, ale nebyli tam z titulu funkce vedení, ale z titulu funkce, že splňují parametry žena vědkyně, mladý výzkumní pracovník. Jestli to někdo pochopil, že to je pokus o infiltraci...“*

15. K dotazu, zda bylo někdy na zkoušce nabízeno studujícímu pivo, sdělil, že *„to už ani nevím teda, to musela být nějaká mimořádná situace, asi vypadala nějaká nervózní.“*

16. Ve **výuce rozhodně nebyl nikdy opilý**. Alkohol má pouze jako společenský atribut, někdy jako urychlovač navazování kontaktů, prostředek pro uvolnění a mimoškolní aktivitu *„Doufám, že si vždycky trochu pamatuju, ale taky možná někdy ne.“* Vychází z toho, že během svého studia také chodili s vyučujícími na pivo.

D. Svědectví nepotvrzující obsah podnětů 1, 2 a 3

Ombudsmanka obdržela nepotvrzující svědectví od 26 fyzických osob z kategorií svědků uvedených v Tab. č. 1.

1. Svědectví ve prospěch X a Y oceňují jejich **lidský přístup, zájem o student(k)y, trpělivost a pedagogické kvality**. Podatelé dále uvádí, že si nikdy nevšimli z jejich strany jakéhokoliv problematického chování.

„Oba vyučující se ke mně vždy chovali profesionálně, a jednali se mnou slušně, ať už se jednalo o běžnou denní výuku či o x (např. x), či další mimo školní aktivity.“³⁷

„Vztahy mezi vyučujícími a studenty byly profesionální a přátelské.“³⁸

„Pro mě osobně je tudíž atmosféra na oboru xxx ta jedna z nejprívětivějších, jakou jsem kdy ve školství zažil.“³⁹

„Účastnila jsem se jich (kurzů-pozn.) několikrát a nikdy jsem nezaznamenala žádné nevhodné chování vyučujících vůči mé osobě ani nikomu jinému. Naopak, velmi jsem oceňovala přátelskou atmosféru a vstřícné chování obou vyučujících“.⁴⁰

„Oba vyučující považují za výborné profesionály ve svém oboru a vynikající pedagogy, kteří se snažili studentům vždy vyjít vstříc a nad to organizovali vlastními silami legendární x.“⁴¹

„Atmosféra, kterou oba vyučující vnášeli do svých hodin i přednášek pro mě byly naprosto novým a jedinečným zážitkem“.⁴²

2. Kladně je také hodnocen **přátelský přístup X a Y u zkoušek**, které probíhaly spíše formou diskuze, což přispělo k pozitivní atmosféře ve škole.

„Měla jsem hned první zkoušku s X, která proběhla jeden na jednoho a byla to jedna z nejlepších zkoušek, co jsem měla možnost zde absolvovat. Byla naprosto profesionální, nicméně velmi lidská.“⁴³

„Příprava na zkoušky byla náročná tak akorát, nikdy jsem neslyšela o tom, že by studující měli při zkouškách u obou vyučujících problémy nebo se studenti či studentky báli na zkoušky k nim chodit. Naopak, na oboru x jsou jiní vyučující, kteří kladou mnohem větší důraz na odborné znalosti studentů a na někdy až příliš velký objem nastudovaných odborných publikací či délku odevzdaných seminárních prací.“⁴⁴

3. Z několika prohlášení vyplývá, že to byly právě **některé studentky**, které na společných akcích vyhledávaly přítomnost kantorů a **měly se chovat nevhodně**, tj. vyučující svádět a překračovat hranice, oba akademici byli schopni tyto ataky slušně a věcně odrazet.

„Za dveřmi jsem vyslechl rozhovor Y s jednou studentkou. Překvapivě však právě ona usilovala o to, aby ji následoval Y do jejího pokoje se zcela jasným účelem. Y ji ale po celou dobu svádění opakovaně odmítal, v čemž byl nakonec úspěšný, a proto to daná studentka po nějakých 10 minutách vzdala a odešla spát bez Y.“⁴⁵

³⁷ Svědectví č. 12

³⁸ Svědectví č. 10

³⁹ Svědectví č. 18

⁴⁰ Svědectví č. 8

⁴¹ Svědectví č. 35

⁴² Svědectví č. 41

⁴³ Svědectví č. 14

⁴⁴ Svědectví č. 22

⁴⁵ Svědectví č. 3

„Co se týká možnosti nevhodného či sexuálního chování vyučujících, tak jsem si často kladla otázku, jak tyto akce zvládají ustát tak profesionálně, protože množství studentek, které se nechaly unést rozvolněnou atmosférou, byly zástup.“⁴⁶

„...v průběhu diskuze (podatelka č. 1) několikrát sama píše, že celý její ročník ví, že za Y "sama lezla", vyskytují se zde tvrzení, že ho "úplně zbožňovala", a jiné.“

4. Všechna podrobnější podání se shodují, že na x byla **velmi uvolněná a otevřená atmosféra**, shodně s akademiky uvádí, že po ukončení oficiálního programu začala diskotéka, vyučující se aktivně zapojili do volné zábavy, a jak vyučující, tak studenti se nevyhýbali alkoholu. Dle podatelů ale byly všechny akce (jak výjezdni, tak setkávání v Praze „u piva“ nebo na oslavách) založeny na **dobrovolnosti** a pokud se kdokoli neúčastnil, nebylo mu to nijak k újmě. Společná setkání jsou hodnocena **pozitivně** jako možnost poznat spolužáky i vyučující, tedy prohloubit sociální kontakty.

„Během x vše probíhalo korektně, a to i vzhledem k faktu, že se ve večerních hodinách konzumoval alkohol.“⁴⁷

„Zúčastnila jsem se také x, který vedli oba vyučující, a opět jsem se s žádným nevhodným chováním nesetkala.“⁴⁸

„A pokud jde o výjezdni kurzy, kterých jsem se účastnila třikrát - ani tam jsem si nevšimla, že by oba pedagogové jakkoliv překračovali své pravomoci. Je pravda, že na nich panovala otevřená atmosféra, ale ta byla vlastně žádoucí, protože jsme tam jeli právě proto, abychom se vzájemně poznali.“⁴⁹

„Jestli se někdo někoho fyzicky během tance dotkl, pak to byly spontánní doteky napříč všemi účastníky vzhledem k charakteru (mnohdy divokého) tance. Vyučující nevykazovali jakoukoliv snahu o zneužití situace na parketu, naopak více tančili individuálně nebo vystřídali během jedné písničky nezávazně více tanečnic. V průběhu celého večera jsme se společně dobře bavili, pil se alkohol, chodilo se spát po půlnoci, přesto oba vyučující dokázali druhý den od rána vést opět přednášky naprosto profesionálně beze stopy únavy z předchozího večera, což se o mnohých studentech říct nedalo.“⁵⁰

„Jelikož společenská místnost, ve které je po večerech volná zábava, není nijak velká, vždy se při odchodu ke spánku loučíme – pan X vždy odcházel mezi prvními.“⁵¹

5. Pokud některý z podatelů věděl o vztahu X či Y se studentkou/studentkami, pak shodně opakují, že se jednalo o **konsensuální vztah dvou dospělých lidí**, který je čistě jejich soukromou záležitostí a stížnost tedy chápou jako akt pomsty nebo zraněného ega. Obávají se, aby stížnost nevedla ke zbytečné „likvidaci“ a poškození schopných a oblíbených akademiků, kteří se ničeho nedopustili. Zároveň zdůrazňují, že nijak nezlehčují sexualizované násilí nebo obtěžování, jsou si vědomi sekundární viktimizace, a tedy se nesnaží nijak útočit na oběti jako takové, ale zdůrazňují, že jimi identifikované stěžovatelky za oběti nepovažují.

⁴⁶ Svědectví č. 22

⁴⁷ Svědectví č. 22

⁴⁸ Svědectví č. 23

⁴⁹ Svědectví č. 13

⁵⁰ Svědectví č. 35

⁵¹ Svědectví č. 41

„Nevídím nic neetického na tom, když si s vyučujícím u piva povídám, nebo s ním tančím, stejně jako tančím se spolužačkami a spolužáky a pokud v takové situaci dojde k potenciálně nepřipustné situaci, je na každém, jak se k ní postaví. Co dělají vyučující ve svém volném čase je jejich záležitost a já jsem mimo školu další kontakt, na rozdíl od stěžovatelek nevyhledávala.“⁵²

„Dále vyvstává otázka, jak budou postiženy studentky, u kterých se neprokáže jejich obvinění? Kolegové vyučující jsou "odsouzeni" již teď a bohužel, vzhledem k tomu, že u nás nefunguje presumpce nevin, již s tímto cejchem budou žít a těžko se jim bude vysvětlovat, že to celé, pokud se to prokáže, není pravda. Budou studentky vyloučeny ze studia? Případně budou také jejich jména propírána v médiích? Přijde mi to celé neuvěřitelně nespravedlivé.“⁵³

„A mimo jiné jsme všichni de facto dospělí lidé, tedy máme i svoji osobní zodpovědnost za to, jak se chováme.“⁵⁴

„Při jednom setkání s x jsem pak byla svědkem „žárlivé scény“, kdy si nám emotivně stěžovala, že se Y. vidá i s jinou studentkou (A.) a jak si to může dovolit. To už jsem pochopila, že je v tomto „vztahu“ citově zainteresovaná, a to i přes jiný vážný dlouhodobý vztah.“⁵⁵

6. Komise dále obdržela **kolektivní vyjádření podpory**, ve kterém signatáři vyzdvihují odborné a pedagogické kvality Y a X a v projednávané věci jim vyjadřují plnou podporu, přičemž oceňují především vstřícnost, entuziasmus a lidský přístup obou akademiků. Veškerá výuka xxx probíhala dle jejich sdělení vždy řádně, v souladu s principy slušného chování a vzájemné úcty.

⁵² Svědectví č. 7

⁵³ Svědectví č. 36

⁵⁴ Svědectví č. 13

⁵⁵ Svědectví č. 7

III. Hodnocení obsahu svědectví

Východiska hodnocení

Výchozím právním rámcem pro posuzování projevů chování popsaných ve svědectvích je Etický kodex UK (verze platná ze dne 14. 12. 2018). V jeho preambuli je odkazováno na Statut UK, který se hlásí k myšlence „společenství, ve kterém jsou vzájemné vztahy členů určovány autoritou duchovní, **nikoli mocí**, a ve kterém jsou zachovávány principy akademických svobod jako nutný základ existence akademické obce a její činnosti vědecké i učitelské“. Preambule dále uvádí, že „*vzdělávací, vědecká a další činnost na Univerzitě Karlově i vztahy osob, které jsou s ní spojeny, vůči sobě navzájem, vůči národnímu i mezinárodnímu společenství a vůči životnímu prostředí mají proto činit zádob obecně uznávaným mravním standardům*“.

Z části I. Kodexu, nadepsané „Společné zásady“, a to konkrétně z odst. 6 plyne, že člen akademické obce ctí **mravní principy a zásady**, dodržuje tento kodex a **základní pravidla slušného chování** a zachovává ustanovení složených akademických slibů. Podle navazujícího odst. 7 respektu lidská práva druhých, mezi nimiž na předních místech stojí právo na život a zdraví, **nedotknutelnost osoby a jejího soukromí**, právo na **zachování lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti**. Ve smyslu odst. 9 nesmí vůči jiným členům akademické obce ani ostatním zaměstnancům **vyvíjet nevhodný či nemístný nátlak**.

V případě, že se člen akademické obce setká s neetickým jednáním, je ve smyslu odst. 10 povinen vyvodit **přiměřené důsledky** a snažit se **zjednat nápravu v rámci dobrých mravů**. Soustavně usiluje o **prevenci takového jednání**.

Dále podle odst. 13 své soukromé zájmy nenadřazuje nad poslání univerzity, podle odst. 14 **ctí Univerzitu Karlovu** a svým jednáním se nedopouští ničeho, co by mohlo poškodit její dobré jméno. Je si vědom toho, že ji svým **vystupováním, chováním a působením reprezentuje** navenek. Přičemž se zároveň podle odst. 16 má varovat **střetu zájmů** a v případě, že taková situace nastane, ji vhodným způsobem oznámí. Nakonec, podle odst. 21, přijme-li akademickou funkci, členství v akademickém orgánu nebo vedoucí funkci, vykonává svoji **pozici řádně, slušně a odpovědně** a jedná s vědomím, že s přijetím vyšší odpovědnosti je spojen **závazek zvláště důsledně dodržovat tento kodex** i vést ostatní k jeho respektování.

Podle části II, nadepsané „Zásady v pedagogické činnosti“, a to konkrétně odst. 1 platí, že akademický i vědecký pracovník jedná se studenty čestně, spravedlivě, kolegiálně a otevřeně. Nedopouští se **osobního ponižování, nemorálního chování a nátlaku**. Dále podle odst. 2 svým chováním jde studentům **příkladem**.

Univerzita Karlova nedisponuje vnitřním předpisem specificky upravujícím oblast nevhodného sexuálně podmíněného chování členů akademické obce, nicméně výslovně deklaruje, že „*neakceptuje žádné formy sexualizovaného a genderově podmíněného obtěžování a násilí (často zjednodušeně označovaného jako sexuální obtěžování) a očekává, že se všichni jednotlivci z univerzitní komunity, její návštěvníci/ce i smluvní partneři budou k sobě chovat ve vzájemném respektu, ohleduplně a s úctou*.“⁵⁶

V obdobném duchu jako Univerzita Karlova se staví k projevům nevhodného sexuálně podmíněného chování spolupracující zahraniční univerzity z Aliance 4 EU+, které je UK

⁵⁶ <https://cuni.cz/UK-10836.html>

členem. U každé z partnerských univerzit nacházíme prohlášení o nepřijatelnosti takových projevů chování u členů akademické obce, stejně jako informace o platných systémových opatřeních v této oblasti (Heidelberg University, Sorbonne University, Copenhagen University, University of Geneva, University of Milan a University of Warsaw).

Tento základní právní rámec je vhodné doplnit o dokument, který by definoval, co se chápe jako nevhodné sexuálně podmíněné chování. Jako vhodný dokument se v kontextu projednávaného případu jeví zejména příručka s názvem „X“, která byla připravena na půdě x UK v roce x.⁵⁷

Jako **sexuální nátlak** je definována situace, kdy vyučující verbálně či fyzicky vyjadřuje zájem o konkrétní/ho studenta/ku a nabízí studijní výhody za svolení k sexuálnímu kontaktu, nebo naopak hrozí postihem v případě, že student/ka interakci odmítne.⁵⁸

Jako **nepříjemná sexuální pozornost** se charakterizuje takové chování, které proměňuje vztah mezi studujícími a vyučujícími ve vztah sexualizovaný, přičemž studenta/tku staví do role objektu sexuálního zájmu. Do této kategorie spadá celá řada chování: sexuální vtipy, narážky, obscénní gesta, vystavování nebo distribuce sexuálních, erotických či pornografických materiálů, vydávání obscénních či urážlivých zvuků apod. Toto chování se nemusí vztahovat na konkrétní osoby, ale může být projevováno neadresně před celou skupinou studujících.⁵⁹

Jako **genderově motivované obtěžování** je chápáno chování, které je založené na představě, že lidské bytosti lze dělit na dvě v principu odlišné skupiny, tj. ženy a muže, a uplatňuje stereotypní představy o tom, jací muži a ženy jsou resp. jací by měli být, připisuje jim odlišné schopnosti, dovednosti, zájmy, vzhled, životní styl atd. Představa o „ženském“ a „mužském“ je navíc hierarchicky uspořádána, takže společnost upřednostňuje vlastnosti a schopnosti definované jako „mužské“. Při genderově motivovaném obtěžování dochází ke zneužívání takto kulturně konstruovaného nadřazeného postavení mužů nad ženami (v některých situacích naopak), případně heterosexuálně orientovaných osob nad lidmi s homosexuální orientací, nebo osob splňujících představu „správné ženy“ či „správného muže“ nad osobami, které se tradičním představám o ženách a mužích vymykají.⁶⁰

Věcné hodnocení

Přijaté podněty se týkají velmi důležitých zájmů, které jsou chráněny Etickým kodexem Univerzity (viz výše). Předně jde o **otázku svobody rozhodování v sexuální oblasti ze strany studujících a zájem na ochranu sexuální integrity**. Dále jde o **zájem na nezneužití mocenské nerovnováhy ve vztazích mezi vyučujícími a studujícími, stejně jako rovných příležitostí všech studujících**, bez ohledu na jejich věk, či méně bližší vztah s vyučujícími. S tím se pojí zájem na **udržení důstojnosti a vážnosti akademických pracovníků** Univerzity, na které je navíc možné klást zvýšené nároky, a to zejména v případě, že vystupují v postavení xxx, tedy osob požívajících obecně ve společnosti, ale i mezi studujícími vysokou vážnost.

⁵⁷ xxx

⁵⁸ s. 11

⁵⁹ s. 13

⁶⁰ s. 15

Celkově lze tedy říct, že předmětné šetření se týkalo nejen vícero zájmů chráněných etickými pravidly, ale zejména zájmů, která jsou pro Univerzitu Karlovu velmi důležitá. Z této výchozí pozice je nutné vyjít, protože ovlivňuje podrobnost i rozsáhlost sběru svědectví, stejně jako způsob jejich hodnocení.

Komise zhodnotila vedle samotných podnětů i stanoviska X a Y a několik desítek svědectví, která v různých aspektech potvrdila skutečnosti, které byly popsány v P1-P3, tak naopak i svědectví, která tyto skutečnosti nepotvrzovala. Jednotlivá svědectví, tak jak byla výše popsána, podle názoru komise vytvářejí ve svém souhrnu **ucelenou, logickou, spojitou a nenarušenou uzavřenou soustavu vzájemně se doplňujících a na sobě nezávislých důkazů**. Vytvářejí velmi plastický obraz chování X a Y, který není narušen vnitřní nekonzistentností, je propojen řadou souvislostí, časových, místních, kontextových a ve svém souhrnu vytváří ucelenou a v tomto smyslu i uzavřenou soustavu vzájemně propletených popisů. V průběhu řízení nebyly zjištěny indicie, které by narušily konzistentnost, propojení, či uzavřenost této soustavy. Spíše naopak. Svědectví, která nepodporují P1-P3, zpochybňují zejména motivaci studujících, kteří podněty podali než jejich důvěryhodnost. Nevyvrací ani skutečnosti popsané v P1-P3, resp. v desítkách svědectví, která obsahově tyto podněty potvrzují, pouze upozorňují na to, že jejich zkušenost byla jiná. Odlišné vnímání jedné události nebo nepřítomnost u jednání, které je jinak popisováno řadou jiných, nijak tento popis nečiní ani nedůvěryhodným, ani jej nerozporuje. Právě naopak, i **svědci hájící charakter X a Y nepřímo sami popisují nevhodné chování**, ke kterému ze strany X a Y docházelo. Toto jednání, ale vnímají odlišně. A to buď jej **nepovažují za nevhodné nebo jej bagatelizují**, popř. **vnímají zainteresované studentky jako spoluviníky nebo přímo viníky**, které si byly velmi dobře vědomy toho, co činí, protože vyučující (primárně Y) sváděly. Častým argumentem je, že *jsme všichni dospělí nebo pokud bylo někomu něco nepříjemného, měl to říci/odejít či do soukromí druhého mi nic není, co dělají po vyučování, to je jejich věc* (viz např. svědectví 16 a 18). Tato interpretace nijak nezpochybňuje to, že popis chování je důvěryhodný, resp. že lze bez důvodných pochybností mít za to, že k popisovanému chování X a Y došlo, včetně popisovaných důsledků.

Z těchto důvodů lze konstatovat, že z P1-P3, vyjádření X a Y, stejně jako z obou kategorií svědectví, jak byly kategorizovány výše, plyne, že **jednání X a Y vykazovalo určité charakteristické a společné rysy**.

Prvním rysem jejich jednání byl **stejný nebo podobný způsob chování**. Svědectví popisují v detailech sexuálně motivované chování, které vykazuje stejné nebo podobné znaky, např. osahávání části těla, polibky, či natlačení se na tělo studentky, a to zejména v případě X, podobně v případě X stejný modus v případě slovních narážek a sexualizovaného verbálního projevu. X se sám označuje za velmi kontaktního člověka a připouští, že je v komunikaci poměrně otevřený, každého “poplácává, každou dámu pusinkuje”, kategoricky však neguje, že by jeho jednání bylo nevhodné nebo sexualizované. Celá řada svědectví však hovoří velmi konkrétně a konzistentně o opaku. Je vysoce pravděpodobné, že k popisovanému jednání docházelo, ale X samozřejmě mohl subjektivně vše vnímat zcela jinak než potenciální příjemci jeho zájmu. To je však zcela irelevantní, X (stejně jako Y) si měl být společenských hranic a nevhodnosti svého jednání vědom.

Objevuje se zde prvek zjevné **časové, prostorové a kontextové souvislosti**. Např. k nevyžádaným dotekům, a to včetně zjevně sexuálně motivovaných, docházelo opakovaně, po delší dobu, a to ve stejném nebo prostorovém kontextu, zejména na výjezdních seminářích, v menší míře v jiných prostorech, např. na vánočním večírku nebo u xxx. Kontextuální rámec zůstává přitom stejný nebo je velmi podobný, pozadím je **mimo-výukový čas, zábava a**

nadměrné pití alkoholu. Přičemž se ukazuje jistá posloupnost, nejdříve “prolomení ledů”, např. tanec, tykání, pozvání k pití, doteky a pokusy o navázání, či dokončené navázání intimního vztahu, resp. negativní a posměšná reakce v případě odmítnutí. Tento modus operandi se opakuje a nejde o jednorázový excés, ale o systematické chování. Zároveň je zde souvislost v tom, že chování X a Y je **cíleno na stejné subjekty, konkrétně na vlastní studentky.** Ze svědectví plyne, že jde o studentky X a Y, a to převážně nižších ročníků, kde je přítomen asymetrický vztah moci. Je vypovídající, že nebylo zaznamenáno, že by se X nebo Y chovali tímto způsobem vůči starším studentkám (zejm. kombinovaného studia), resp. jiným vyučujícím. Do popředí vystupuje otázka možného zneužívání svého postavení jakožto vyučujících.

To souvisí dále s tím, že u X a Y může být **jejich jednání spojeno od počátku týmž záměrem,** a to v tom smyslu, že xxx byly od počátku plánovány jako “x” (odkaz na svědectví č. 11), tedy jako prostor pro cílené překračování hranic. Zdá se, že na straně X a Y byly xxx spojeny, alespoň v nejhrubších rysech, právě tímto záměrem, který se následně realizoval v konkrétních útocích, jak o tom svědčí řada svědectví, a to ze strany X vůči studentkám - ženám, nebo v opíjení se a následně v navazování vzájemných intimních vztahů, ačkoliv konsenzuálních, jako v případě Y. Y nepochybně zájem studentek o jeho osobu lichotil, bylo však rozhodně zásadním pochybením, že tohoto zájmu využíval, protože postavení mezi vyučujícím a studujícím není rovnocenné a výukové výjezdní kurzy nejsou seznamovací večírek.

Z výpovědi Y zcela nevyplývá, že by **reflektoval, v čem je spatřována nevhodnost** jeho intimních vztahů se studentkami. Jak sám uvedl, vztahy mezi studujícími a vyučujícími na x jsou „koloritem“. Byť tedy Y určitá pochybení dodatečně připouští, jeho hranice vnímání vztahů na akademické půdě jsou evidentně posunuty (mj. i v důsledku mnoha let, kdy k těmto vztahům docházelo a z jeho pohledu to nikdy nebyl problém).

Oba akademici považují za běžné, pokud jdou se studenty po vyučování na pivo, nebo pokud si dají (dle Y) všichni večer na výjezdním kurzu panáka. A na tomto jednání nemusí být samo o sobě nic závadného, pokud však nevede k **nastolení diskriminačního prostředí** (tedy k rozdílu mezi studenty, kteří si pivo dají, nebo kteří do hospody přijdou, a kteří nikoliv), nebo pokud takový neformální večer neskončí intimním sblížením se studentkou, osaháváním a nevhodnými poznámkami ze strany vyučujícího. Y a X se evidentně **nedařilo mít společenské aktivity a jejich přímé důsledky pod kontrolou.**

Y bere dle svých slov alkohol jako **prostředek ke sblížení a ke společenskému kontaktu.** X nadměrnou konzumaci alkoholu popírá s ohledem na svůj zdravotní stav, nicméně “pár piv” se studenty připouští. Jak X, tak ani Y pak ponechávají cíleně zcela mimo kontrolu, jak se s alkoholem “odreagují” na výjezdním semináři studenti. Neformální, otevřenou a přátelskou atmosféru lze nicméně vytvořit i jiným způsobem a zachovat přitom vážnost a důstojnost akademického prostředí.

Je nutné zdůraznit, že jednání X a Y je **jednáním vysoce postavených akademických pracovníků - x Univerzity Karlovy,** které směřovalo vůči jejich vlastním studentkám. Je zde přítomný aspekt moci a závislosti, protože X a Y měli moc ovlivnit jejich studium. Toto nerovné postavení od počátku určovalo podobu vztahů mezi X a Y na straně jedné a studujícími na straně druhé. X a Y si této asymetrie byli vědomi, zjevně cílili na její prolomení. Nic přitom nenasvědčuje tomu, že by tuto asymetrii chápali jako otázku vyšší míry zdrženlivosti, resp. udržení si profesionálního odstupu. Právě naopak, nadměrné požívání alkoholu na x bylo iniciováno vyučujícími. Z řady svědectví přitom plyne, že nezůstávalo při přátelských

profesionálních kontaktech, ale hranice se skutečně posouvaly. Následně, i po opíjení, či navázání intimních vztahů zůstávali X a Y v pozici zkoušejících, či vedoucích prací a měli přímo vliv na studium těch studentek, které s nimi pily, tančily, navázaly s nimi bližší vztahy, stejně jako těch, které je různě odmítly.

Y má za to, že případný střet zájmů dostatečně ošetřil tím, že se (v některých případech) „nenápadně“ vyloučil z komise nebo nehlasoval, během zkoušky pak byli přítomni dva zkoušející. Nelze však rozhodně přisvědčit tomu, že jsou uvedená opatření dostačující. Z podstaty věci **nemůže být vyučující při hodnocení studujícího objektivní**, pokud je poji intimní, romantický nebo výrazně přátelský vztah. I když nebylo zjištěno, že by se X a Y mstili za odmítnutí, pouze ze svědectví plynou poznámky ze strany X. Nicméně už tato skutečnost sama o sobě musela ovlivnit vnímání bezpečí studentek při vlastním studiu a nestrannosti hodnocení.

Ze svědeckých výpovědí studentů a studentek vyplývá, že si byli všichni velmi **dobře vědomi disproporce ve vztazích**, panovaly obavy z určitého zvýhodňování „oblíbenců“, ale také obavy z možného postihu nebo negativní reakce X a Y, pokud by se studenti/studentky neúčastnili i společných aktivit, které jim jsou nepříjemné, nebo je považují za hranou (např. svědectví č. 11, 20). Nelze samozřejmě bez dalšího konstatovat, že si Y nebo X byli obav studujících vědomi, nebo že skutečně protěžovali „své“ studentky, nicméně ze své pozice nikdy neměli připustit, aby rizikové situace vůbec vznikly.

Jak X, tak Y připouští, že k jednání Y byla v minulosti podána min. jedna stížnost, její oficiální vyřešení je však nejasné. Y i X jsou vzájemně v přátelském vztahu a velmi úzce spolupracují, společně organizují také x, přesto oba shodně, ale velmi **nepravděpodobně, tvrdí, že o soukromém životě toho druhého a jeho vztahu se studentkami prakticky nic neví**.

Z několika svědectví přímo plyne (svědectví č. 1, 4, 19, 34, 37), že **studující se rozhodli ukončit studium, či dále ve studiu nepokračovat**, příp. si studijní program orální historie vůbec k dalšímu studiu nevybrat. Y se je toho minimálně v jednom případě vědom, jak vyplývá z jeho výpovědi. Chování X a Y vedlo k vytvoření toxického prostředí, které nelze charakterizovat jako prostředí bezpečné pro všechny studující bez rozdílu. Pro některé studující byla na oboru přítomná vzájemná nedůvěra, docházelo ke sdílení příběhů o sexuálně motivovaném chování X a Y, různém pomlouvání, nejistotě. Pro jiné naopak obor bezpečné a inspirativní prostředí nabízel.

Mezi různými svědectvími se ukazuje propast, kdy na jedné straně je detailně popisováno např. sexuálně motivované chování X, které může vykazovat až znaky sexuálního nátlaku (viz svědectví č. 11, 19, 20, 44 a viz § 186 TZ), či opakované opíjení, na straně druhé jsou svědectví, která oceňují pedagogické schopnosti a kvality vyučujících, jakož i jejich lidský a přátelský přístup. Vzájemné vztahy se měly prohlubovat primárně během xxx, řada svědků také výslovně uvádí, že si nikdy nevšimli jakéhokoliv nevhodného chování z jejich strany a obvinění vůči Y a X považují za absurdní a šikanózní. Tento rozpor je ovšem jen zdánlivý.

Přátelské vztahy mezi X a Y **evidentně překročily určitou hranici vhodnosti, na čemž nic nemění ani skutečnost, že to (některým) svědkům nevadí**, ba naopak stírání rozdílu mezi vyučujícími a studujícími kvitují kvůli „přátelštější atmosféře“.

Na xxx byl volně dostupný alkohol, a to nikoliv v malém množství, když svědci zdůrazňují, že jeho konzumace byla zcela dobrovolná. Nicméně jakákoliv **školní akce** (resp. akce pod záštitou

fakulty – výjezdni semináře, seznamovací kurzy) by měla mít svá **jasně daná pravidla, která musí v každém směru dodržovat přinejmenším zaměstnanci dané vysoké školy**, a tato pravidla by se měla bezpochyby týkat omezené konzumace alkoholu, navazování intimních vztahů se studenty/studentkami, či dodržování přiměřeného odstupu (korektní vztahy se studenty lze navazovat i jinak než tancem „tělo na tělo“ do brzkých ranních hodin).

X a Y jsou vyučující, přednáší, zkouší, vedou závěrečné práce nebo je oponují, tedy vůči studentům **vystupují v určité (autoritativní) roli**, kterou nemohou úderem 19 hod odložit, stát se kamarády, tanečníky, hospodskými a s novým dnem se opět vrátit do role akademických pracovníků. Vysokoškolský pedagog je stále pedagog, jednání a chování X a Y se přitom vymyká standardu nejen na x, kde měly být volnější vztahy „*koloritem*“, jak uvedl Y.

Mezi studenty a vyučujícími není z podstaty věci rovnocenný vztah, existuje a až do ukončení studia mezi nimi bude existovat hierarchie, což ve svém důsledku může vést k tomu, že určitá rozhodnutí nebo konkrétní kroky studenta/ky nemusí být zcela dobrovolné. Jak X, tak i Y byli a jsou (nejen) pro studenty pro svou otevřenou a přátelskou povahu (a samozřejmě profesní kvality) **atraktivní**, čehož si jsou oba velmi **dobře vědomi**. Svým přístupem ke studentům velmi posunuli hranice „běžného“ vztahu mezi pedagogem a studentem, z čehož následně oba **profitovali**. I z pozitivních svědectví vyplývá, že X a Y nijak nereagovali na vzniklé rizikové situace, intimní vztahy mezi studenty a vyučujícími jsou chápány jako zcela běžné, tolerované. Uvolněné chování většiny studentů X ani Y nevadí, naopak k němu (přímo či nepřímo) vybízeli.

X a Y jsou tak některými svědky vnímání jako „oběti“ zájmu ze strany studentek, kterému se těžko brání. To je však extrémně zjednodušený pohled. Z podstaty věci primárně X a Y měli ve svých rukách možnost určit pravidla hry, nastavit hranice a vymáhat jejich dodržování. Student/ka může odejít nebo nepřijít, ale dané rozhodnutí může být ovlivněno přítomnými mocenskými faktory („*Pokud nepřijdu, neodrazí se to ve studiu?*“, „*Když mu řeknu, aby na mne nesahal, neublíží mi to u zkoušky?*“, „*Nebudu za hysterku?*“). A je **naprosto lhostejno, jestli jsou tyto obavy reálné nebo ne, protože existují a jsou relevantní**.

IV. Stanovisko

Komise shledala v jednání vyučujících X a Y závažné přečiny proti Etickému kodexu UK a také projevy sexualizovaného a genderově podmíněného obtěžování a jednání.

V případě obou vyučujících docházelo k: zneužívání moci, konkrétně nerovného vztahu vyučující-studující, a to za účelem uspokojování osobních zájmů jdoucích proti poslání univerzity; ignorování střetu zájmů, resp. vědomému vytváření situací střetu zájmů, které vedly k diskriminačnímu jednání se studujícími; nerespektování mravních principů a zásad, základních pravidel slušného chování a dále soukromí studujících; ohrožování lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti studujících; vyvíjení nevhodného, konkrétně sexuálního, nátlaku na studující; a celkově k poškozování dobrého jména Univerzity Karlovy, resp. fakulty a studijního oboru x. X i Y se dále dopouštěli nepříjemné, nevyžádané sexuální pozornosti vůči studentkám. V případě X docházelo také ke zneužívání moci ve vztahu nadřízený-podřízený, genderově motivovanému obtěžování, a navíc sexuální nátlak z jeho strany byl provázán s přímým či nepřímým udělováním studijních výhod.

Jelikož o svém neetickém jednání vzájemně věděli a nesnažili se z něj vyvodit přiměřené důsledky a zabránit jeho opakování, stejně jako že ze své akademické pozice nevedli sebe navzájem a ostatní k respektu k základním principům etiky a morálky, jednali v rozporu s Etickým kodexem UK také ve smyslu odst. 10 a 21.

Vzhledem k těmto skutečnostem a odst. 10 Etického kodexu UK, považuje komise za nutné vyvodit ze zjištěných pochybení vůči etickému jednání přiměřené důsledky, které zjednájí nápravu v rámci dobrých mravů a povedou k prevenci takového neetického jednání na půdě x UK, potažmo celé univerzitě. Proto komise navrhuje následující opatření.

V. Doporučení

Na základě výše uvedeného hodnocení obdržených svědectví ombudsmanka UK se svou poradní komisí za účelem řešení podnětu doporučuje jednotlivým stranám případu **zvážit přijetí níže uvedených opatření.**

Fakulta humanitních studií UK

- A. ve vztahu k podavatelkám podnětů 1, 2, 3, příp. dalším osobám, které mohly být chováním X a Y dotčeny**
 - projevit písemnou účinnou lítost nad projevy a dopady chování akademických pracovníků X a Y
 - nabídnout relevantní právní a/nebo psychosociální podporu
- B. ve vztahu k akademickým pracovníkům X a Y**
 - podat podnět k prošetření jednání X a Y Etické komisi UK
 - neprodleně zvážit přijetí kroků spočívajících v rozvázání pracovního poměru
- C. ve vztahu ke studujícím studijního programu x**
 - zajistit informovanost o způsobu řešení obdržených podnětů a důsledcích, které řešení podnětu bude mít
 - přijmout opatření zabraňující další sekundární viktimizaci podavatelek podnětů, příp. dalších osob, které mohly být chováním X a Y dotčeny
 - vytvořit podmínky pro zabezpečení chodu studijního programu, který může být případnou absencí jeho klíčových představitelů ohrožen
- D. ve vztahu k dalším studujícím a pracujícím x**
 - zajistit informovanost o způsobu řešení obdržených podnětů a důsledcích, které řešení podnětu bude mít
 - přijmout opatření zabraňující další sekundární viktimizaci podavatelek podnětů, příp. dalších osob, které mohly být chováním X a Y dotčeny
 - zavést pravidelné osvětové akce v oblasti nevhodného sexuálně motivovaného chování
 - zvážit ustanovení pozice ombudsmana - osoby pověřené ochranou práv studentů a zaměstnanců

Univerzita Karlova

- podpořit přípravu systémového opatření za účelem prevence a řešení projevů sexuálně motivovaného chování mezi členy a členkami akademické obce, příp. ostatními pracujícími UK

Akademičtí pracovníci X a Y

- projevit písemnou účinnou lítost nad důsledky svého chování ve vztahu k osobám, které mohly být jejich chováním dotčeny
- vykazovat spolupráci při případných pracovně právních krocích souvisejících s řešením tohoto podnětu